

1 Hyvinvointisuunnitelma 2021

Hyvinvointisuunnitelma 2021 toteuttamisessa huomioidaan koronaepidemia, siihen liittyvät rajoitukset sekä sen vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. Toteuttamisessa huomioidaan, että toimintoja on voitava tarjota myös etänä, joten monipuolinen etätoiminnan kehittäminen on tulevana vuonna tärkeää.

1. Lapset ja lapsiperheet

Visio ja päämäärä:

Vaalassa lapsiperheillä on hyvä ja turvallista asua ja elää.

Tavoitteet:

Jokaisella lapsella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli. Turvallinen lapsuus.

Hyvinvointisuunnitelman avulla pystytään tukemaan tarvittaessa vanhempia tai huoltajaa heidän kasvatustuessaan, jotta jokainen lapsi ja perhe pärjää, voi hyvin ja kokee olonsa turvalliseksi.

Tavoitteena on, että jokaisella lapsella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli sekä joku harrastus ja ystävä.

Perheitä kannustetaan viettämään aikaa yhdessä.

Lapsille luodaan mahdollisuuksia vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen.

Jokainen toimija ja yhteisö Vaalassa sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin. Tehdään ennaltaehkäisevää päihdetyötä kohdennettuna lapsiperheisiin, koska lapset ovat sijaiskärsijöitä vanhempien päihteiden käytön vuoksi

2. NUORET

Visio ja päämäärät: Vaalassa jokainen nuori on arvokas

Tavoitteet:

- Jokaista nuorta kannustetaan omatoimisuuteen, oman elämänsä hallintaan sekä vastuuseen valinnoistaan.
- Kaikilla on mahdollisuus harrastaa
- Kukaan ei ole yksin
- Nuoret kesätöihin

Hyvinvointisuunnitelman avulla etsitään keinoja ja toimintatapoja, minkä avulla nuori kokee olonsa turvalliseksi, pärjää ja voi hyvin. Nuorille hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä asioita ovat hyvät ihmissuhteet, terveys, perhe ja harrastukset.

Jokaisella nuorella tulee olla asuinpaikasta riippumatta monipuolisia vaihtoehtoja vapaa-ajalle ja harrastuksiin. Päämääränä on, että jokaisella nuorella on mielekästä tekemistä ja ystäviä. Kehitetään nuorisotalon toimintaa.

Nuorisoneuvoston rooli vahvistuu kunnanpäättöksentekojärjestelmässä kokemusasiantuntijana.

Yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa lisätään. Nuoria kannustetaan mukaan vapaaehtoistoimijoiksi

Nuorten aikuisten osalta korostuu tutkintoon johtavaan koulutukseen ohjaaminen, tutkinnon saaminen ja oman elämän hallinta.

Nuorten työpajatoimintaa uudistetaan ja nuorisotyön resursointia parannetaan.

Kiinnitetään huomiota liikennekäyttäytymiseen ja ennaltaehkäisevään päihdetyöhön.

Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen.

3. AIKUISVÄESTÖ/TYÖIKÄISET

Visio ja päämäärät: Aikuisväestö on työkykyistä ja kokee kuuluvansa yhteisöön

Tavoitteet:

- Työttömyyden ehkäisy ja työttömyyskierteen katkaisu.
- Työttömän hyvinvoinnin lisääminen ja työllisyysmahdollisuuksien parantaminen.
- Yrittäjyyden edistäminen ja olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen.
- Päihteiden käytön vähentäminen.
- Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjinä.

Keinot

- Me-hengen luominen
- Työpaikan ja työntekijän kohtaaminen
- Työttömyyteen liittyvä hyvinvoinnin edistäminen ja aktivointitoimenpiteet (työkyvyn ylläpitäminen)
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö; alkoholin haitat ja välitys (lähipiiri erityishuomioon), ylisukupolvisen kierteen katkaisu.

4. SENIORIVÄESTÖ

Visio ja päämäärät:

Vaalassa senioreiden on hyvä asua ja elää! Seniorit ovat voimavara.

Tavoitteet:

- Terve ja hyvinvoiva vanhusväestö.
- Jokaisella vanhuksella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli eikä kukaan ole yksin.
- Asiakas- ja palveluohjaus toimii ja on ihmistä lähellä.
- Vanhuksille tilanteeseen sopiva hoiva ja hoito.
- Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö.
- Vanhuksille mielekäs elämä kotona.
- Teknologian ja sähköisen maailman tuominen lähelle ikäihmistä.
- Vanhuksille on tarjolla palveluita, joita he iän myötä tarvitsevat.

Hyvinvointisuunnitelma pystyy tukemaan ikäihmisiä siten, jotta jokainen ikäihminen pärjää, voi hyvin ja kokee olonsa turvalliseksi.

Senioreille hyvinvoinnin kannalta merkittäviä asioita ovat, että arjen asiat sujuvat, kodin ja asumisen turvallisuudesta on huolehdittu, naapuriapua on eri-ikäisille, yhteisöllisyys on voimakasta ja sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetty lähipalveluna.

Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen. Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen.

Lapset ja lapsiperheet

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Osavuosikatsaus 1-4/21
Jokaisella lapsella on sellaista tekemistä,	Erilaisia ilmaisia tapahtumia perheille: liikuntatapahtumat, kotiseutuun ja historiaan tutustumista.	Hyvinvointipalvelut, vanhempainyhdistykset, kyläyhdistykset, liikuntaseurat, järjestöt ja yhdistykset	

josta tulee
hyvä mieli

Enemmän toimintaa kesälle esim. kiertävät puulaaki-kisat, Neittävän kyläyhdistyksen leirit.	Hyvinvointiosasto, urheiluseurat, Yhdistykset, järjestöt, Neittävän kyläyhdistys	Kesän ajalle suunniteltiin koko kesäksi toimintaa lapsille ja nuorille sekä perheille. Vaalan karhu järjestää yleisurheilukoulun.
Perheille tarjotaan mahdollisuutta varata liikuntasaleja omaan käyttöön.	Hyvinvointiosasto	Liikuntasalit maksutta käytössä.
Retkeilyreitit, makkarapaistopaikat pidetään hyvässä kunnossa.	Kunnan tekninen osasto,	Verty- hanke on osallistunut retkeilypaikkojen siivoamiseen ja kunnostamiseen yhteistyössä tekniikan kanssa.
Kohtaamispaikkatoiminnan selvittäminen ja kehittäminen. Vapaaehtoisten suunnittelutyöryhmän kokoaminen. Kohtaamispaikkatoiminnan toteuttaminen korona-aikana esim.discord-alustalla (vrt. torstaitupa nuorille), erilaisia ryhmiä. Kotiinvietävä opetus, jos ei osaa käyttää?	Hyvinvointiosasto, POPSote, vapaaehtoiset atk-tukilaiset? (nuoret)	Vaala pääsi mukaan koulutusohjelmaan Sitra Lab 3: Demokratian kapeikot ja tässä yhtenä kehittämiskohteena myös kohtaamispaikkatoiminta. Kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen etenee kunhan tila-asia selviää.
Perhekeskustoiminnan aloittaminen ja sisällöllinen kehittäminen. Yhteistyössä Oulunkaaren sosiaali- ja terveystalot, POPSote sekä kunta. Perhekeskus suunnittelutyöryhmän perustaminen? Tavoitteena vanhemmuutta tukevat kohtaamiset vertaistensa sekä perheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Lisätään perheiden resilienssiä, joka edistää päihitteettömyyttä, kannattelee erilaisissa kriisissä ja tukee ihmisten ja yhteisöjen	Vaalan kunta, Hyvinvointipalvelut, Oulunkaari, POPSote	Perhekeskustoiminnan kehittämisen alkuvaiheessa tärkeää on koota lasten ja lapsiperheiden toimintoja ja palveluita. Lapsen tuen polkua työstetty alkuvuonna. Fyysisen perhekeskuksen on suunniteltu sijoittuvat uuteen hyke-keskukseen, virtuaalista yhteistyötä kehitetään kokoamalla tuen polkua.

tuottavuutta. Kehitetään myös sähköistä moniammatillista perhekeskustoimintaa. Korona-aikana toiminnan aloittaminen kuten vanhempien vertaisutukiryhmä esim. discordissa.		
Oulujärven Merirosvot-tapahtuma	Vaalan kulttuuriklubi	Vaalan kulttuuriklubi on ilmoittanut, ettei heillä ole enää resurssia olla mukana ikäkausiverkostotyössä
Lasten kannustaminen käyttämään kirjaston palveluja ja toiminnan kehittäminen. Kirjaston hyödyntäminen koulun jälkeen.	kirjasto, hyvinvointipalvelut	Kirjaston remontti on valmistumassa toukokuun lopussa. Tapahtumien ja toimintojen suunnittelua ei ole voitu tehdä remontin ja koronarajoitusten vuoksi.
Lapsille ja nuorille "puuhapaikka" koulun jälkeen. Kylä/sivukylät		Torstaisin alakoululaisilla mahdollista osallistua Ampparin toimintaan.
Vaalan Karhu järjestää lajeihin tutustumista koululle.	Koulu, Vaalan Karhu	Ei ole voitu koronan vuoksi järjestää.
Liikuntatuokioiden järjestäminen Fobian yhteyteen. Nuoria palkataan vetäjiksi.	Järjestöt, hyvinvointipalvelut	Liikuntatuokioita ei ole voitu järjestää, koronarajoitukset.
Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö, kerhot sekä lapsiparkki.	seurakunta	Koronan vuoksi toimintaa ei ole ollut keväällä.
Tehdään kunnan nettisivuille näkyviksi erilaiset harrastusmahdollisuudet.	Hyvinvointipalvelut, järjestöt, kansalaisopisto, musiikkiopisto	Nettisivujen kehittäminen on viivästynyt. Sisältöä tuotetaan parhaillaan
Neittävän kyläyhdistyksen liikuntapainotteinen perhekerho.	Neittävän kyläyhdistys	

	Huoltajien saaminen mukaan toimintaan mm. vanhempainyhdistyksen toiminnan kehittäminen.	Vanhempainyhdistys, Varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu, hyvinvointipalvelut, kansalaisopisto, musiikkiopisto, seurakunta, järjestöt (mm. 4H, MLL, urheiluseurat, kyläyhdistykset, Vaalan kulttuuriklubi)	Vanhempainyhdistystä aktivoitu osallistumaan esimerkiksi nuorteniltojen valvontaan.
	Järjestöjä tuetaan eri tapahtumien, kerhojen ja / tai kurssien järjestämisessä. Koko perheen olympialaiset.	Hyvinvointiosasto, urheiluseurat, Yhdistykset, järjestöt, Neittävän kyläyhdistys	Koko perheen olympialaisia suunniteltu kesälle 2021. Yhdistysten toiminnot ovat olleet pääasiassa keskeytyneitä koronarajoitusten aikana.
	Järjestöt tarjoavat ilmaisia kerhoja.	Järjestöt:	
	Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen.	Koulu, järjestöt, hyvinvointipalvelut	Koulun kerhoja tarjotaan alaluokkalaisille yhdestä kahteen kertaan viikossa, riippuen luokka-asteesta. Vaalan kunta on mukana harrastamisen Suomen mallin pilottivaiheessa. Hankehakemus on tehty myös ensi kaudelle.
Turvallinen lapsuus	Kylänraitti ja leikkipaikat siistejä (yhteiset siivoustalkoot toukokuussa). Polut, reitit, uimarannat.	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista. Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi Liikenneturvan kanssa. Liikenneturvallisuuksiryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	keväällä järjestetty ympäristönsiivoushaasteita kuntalaisille. Yhtenäiskoululla on ympäristön siivouspäivä viimeisellä kouluviikolla.
	Väkivallan/perheväkivallan ehkäisytyö. Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jotta varhaiskasvatuksen ja	Oulunkaari, kunta, POPSote	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan ko

koulujen henkilöstöllä on hyvät valmiudet tunnistaa ja auttaa perheväkivallasta kärsiviä lapsia ja nuoria. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamisesta. Kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.		asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
Maksuttoman IP- ja AP-toiminnan kehittäminen. Mahdollisimman monelle tarjolle.		IP- ja AP-toiminta on maksutonta.
Vaala-setelin kehittäminen. MLL:n vauvalahja neuvolan kautta.	Hyvinvointipalvelut, MLL (Lions+kunta)	Vauvalahja on jaettu neuvolan kautta.
Seurakunnan diakoniatyö tarjoaa vapaaehtoista perhetyötä sitä pyytäville. Yhteistyömuotojen tunnetuksi tekeminen ja tiedottaminen.	Seurakunta, Oulunkaari, kunta	Keväällä perhetyötä pyytäviä ei ollut.
Turvallinen asuinympäristö ja leikkipaikat. Kunnan kiinteistöjen ja leikkipaikkojen säännölliset tarkastukset ja havaittujen puutteiden korjaukset.	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista. Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi Liikenneturvan kanssa. Liikenneturvallisuuksityöryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	
Lapsiperheet saavat tarvittaessa tukea varhaisessa vaiheessa. Esim. Lapsen tuen polkumenetelmä, Vanhempainkoulu murrosikäisten lasten vanhemmille sekä alle 10-	Perhepalvelut, varhaiskasvatus, koulut, neuvola, perheet, POPSote	Perheiden parhaaksi -verkosto työstänyt vaalalaisen Lapsen (alle 13v.) tuen polkua, joka tarkoitettu lapselle, josta pienikin huoli on herännyt. Lapsen tuen polku huomioi myös perheen. Tuen polku

vuotiaiden lasten vanhemmille. Matalan kynnyksen avun näkyväksi tekeminen(uusiutuville nettisivuille)- seudullinen palvelunumero, Palveluohjaajan työn näkyväksi tekeminen. Tavoitteellinen, säännöllinen, motivoiva tiedottaminen erilaisista perhettä tukevista ja auttavista palveluista kunnan somekanavissa. Kaikille eskareiden perheille tarjotaan Lapset puheeksi-menetelmää.		tekee näkyväksi kunnan, Oulunkaaren, yhdistysten, seurakunnan ja mahdollisten muiden toimijoiden toimintoja ja palveluita Vanhempainkoulu (Ihmeelliset vuodet - ohjelma) siirretty koronan takia syksylle 2021. Somessa on julkaistu säännöllisesti perheiden hyvinvointia käsittelevää aineistoa ja jaettu tietoa mm. erilaisista verkossa olevista vertaisryhmistä.
Lasten vanhempien ja nuorten päihteiden ongelmakäytön ja peliriippuvuuden tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Päihdetietouden lisääntyminen: tiedon jakamista ja avointa keskustelua haasteellisistakin asioista mm. nuorten tapahtumat, nuorisotyö, koulu, perhekerhot, vanhempainillat ja somekanavat	Perhepalvelut, varhaiskasvatus, koulut, hyvinvointiosasto	Somekanavissa on jaettu tietoa, auttavien tahojen yhteystietoja, oma-apuohjelmia ja vertaisryhmiä niin nuorille kuin heidän vanhemmilleen (aineistoa mm. ehyt ry, päihdelinkki.fi, pelituki.fi sekä mielenterveystalo.fi)
Koulukiusaamiseen puuttuminen: Kipu-malli. Paras kaveri- hanke, toiminnallinen puuttuminen. Lapsia ja nuoria rohkaistaan ottamaan kiusaaminen puheeksi edes nimettömänä. Tukioppilastoimintaa alakouluun. Vaalaan muuttavien perheiden, lasten ja nuorten erityinen huomiominen kaikkialla; miten uudet löytävät paikkansa? Vanhemmuuden tuen kehittäminen.	koulu, vanhempainyhdistys, hyvinvointiosasto, MLL, srk, Oulunkaari	Kiusaamiseen puuttumisen malli (KiPu) on käytössä yhtenäiskoulussa. Yläkoululaisista koostuvat tukioppilaat toimivat myös alakoulussa. Koulunuorisotyöntekijä toimii koululla tukena kiusaamisenvastaisessa työssä sekä ristiriitatilanteiden selvittelyssä. Koulunuorisotyöntekijä on pitänyt

		kaveritaitotunteja alakoululaisille.
Seurakunta tarjoaa perhekerhon ja lapsiparkin.	seurakunta	Keväällä perhekerhoa eikä parkkia ole ollut koronarajoitusten vuoksi.
Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. Osaamisen lisääminen: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten lasten, nuorten ja perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri -Päihteistä puhuminen mm vanhempainilloissa Juteltasko-päihdetunnit sekä vanhempainilta 4-5-luokalle keväällä 2021. (hyvinvointisuunnittelija ja kuraattori) Kouluun on koulutettu Ehyt ry:n oppien mukaiset Nuuska-agentit. Toimintaa jatketaan 2021. Koulutetaan uudet nuuska-agentit keväällä 2021. Nuuska-agentit (nykyiset) menevät esittämään toimintaansa 2021 toukokuussa Helsinkiin	hyvinvointiosasto, hyvinvointisuunnittelija, Ehyt ry	Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin Tipaton tammikuu- teemalla. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuolikoulutus. Juteltasko-tunnit siirrettiin koronan takia syksylle 2021. Uudet Nuuska-agentit aloittivat keväällä. Päihdepäivien 2021 ohjelman muututtua, Nuuska-agenttien osuus jäikin pois.

valtakunnallisille Päihdepäiville. PAKKA-toimintamallin (alaikäisille alkoholin ja tupakan välittämisen ehkäisy) käynnistäminen Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu (lapset ja nuoret kohdistuen vanhempiin) -Selvänä kesään-kampanja -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -Energiajuomiin ja alkoholittomaan siideriin liittyvä kampanja; ei myyntiä alle 15-vuotiaille. + EHYT ry Nuorisotyössä, koululla ja koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Ehkäisevän päihdetyön ohjelman malli + EHYT ry		
Kasvatuksessakin huomioidaan paikallisuus; luonto ja siellä liikkuminen, eläimet, erätaidot.	kaikki	
Liikenneturvallisuuustyöryhmään osallistuminen Liikenneturvallisuuden edistämiseen liittyvät kampanjat	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista. Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi Liikenneturvan kanssa.	Keväälle suunniteltu ja toteutettu pyöräilypäivä alakoululaisille yhteistyössä liikenneturva ja hyvinvointiosasto.

		Liikenneturvallisuustyöryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	
Hyvinvoivat, terveet lapset	Neuvola- ja kouluterveystarkastukset suositusten mukaisesti. Neuvolan kotikäynnit tarjotaan kaikille raskaana oleville sekä synnytyksen jälkeen. Uusi kokeilu: Lapsiperheiden kotipalvelu ilmaiseksi tietyksi ajanjaksoksi kaikille vastasyntyneille. (vaatii työntekijäresurssia lisää.)	Oulunkaari	
	Kouluruokailun merkitys ja arvostus sekä terveelliset ateriat ja hyvät käytötavat. Sydänmerkkiateriat ja lähiruoka. Säännöllisen ateriarytmin tärkeyden opettaminen, hammasterveyden huomioiminen (xylitol?), erilaiset opettavat konkreettiset näyttelyt terveellisestä ruokavaliosta	Oppilasravintola Sapuska, varhaiskasvatus ja perusopetus	
	Vaala osallistuu THL:n FinLapset– Lasten, nuorten ja perheiden terveys- ja hyvinvointiseurantaan. Vuonna 2020 toteutetaan seuraava tiedonkeruu (ensimmäinen FinLapset - nimellä), ja se kohdistuu 3–6 kuukauden ikäisiin vauvoihin ja heidän perheisiinsä. Seuraava 4-vuotiaisiin lapsiin ja heidän perheisiinsä kohdistuva tiedonkeruu on puolestaan vuonna 2022. Tiedonkeruu toteutetaan posti- ja verkkokyselyllä. Kutsukirje ja tutkimusmateriaali lähetetään	THL	THL:n kouluterveyskysely tehty maaliskuussa 4. -5. ja 8. - 9. vuosiluokkien oppilaille.

kohderyhmään kuuluville postitse kotiin.		
Luonnon näkyminen enemmän kaikessa mitä tehdään mm. koulutyö ja varhaiskasvatus. (Kunnan imago)	koulu, varhaiskasvatus	
Varhaiskasvatus:ensimmäinen vasu-keskustelu käydään lapsen kotona perheen sitä halutessa	varhaiskasvatus	
Ammattilaisten kouluttaminen: Yhteistyö Mieli ry:n kanssa koulutusten järjestämiseksi Hyvinvoivan kasvuyhteistyömallin käyttöönotto.	Oulunkaari ja hyvinvointipalvelut	Hyvinvointiosastolta osallistuttu Mieli Ry:n mielenterveyden ensiapu- koulutuksiin.
Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimintamallin kehittäminen. Vertaisryhmät esim. nepsylapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen.	POPSote, Oppilashuolto-yhteistyö, sivistysosasto, hyvinvointiosasto, Oulunkaari	Nepsy-koulutusta järjestetään POPSote hankkeen toimesta
Opettajien positiivisen pedagogiikan-koulutus Vanhempainyhdistys toimii aktiivisena linkkinä koulun ja kodin välillä. Vanhempainyhdistys tiedonkerääjänä esim. perhekeskustoiminnan tarve. Toimenpiteiden miettiminen vanhempien vastuun aktivointiin, miten saadaan vanhempainillat kiinnostamaan ja aikuiset tulemaan paikalle ja osallistumaan. Uuden teknologian hyödyntämistä selvitetään mm. vanhempainiltojen striimaus / lukion mediakurssi. Oppilaskunnan toiminta lisää hyvinvointia ja osallisuutta.	päiväkoti, koulu, vanhemmat järjestöt Vaalan viestintätiimi Vaalan Lions Club + koulu Hyvinvointipalvelut Oulunkaari, Vaalan kunta Sivistysosasto Neittävän kyläyhdistys	Vaalan kunta on saanut koulunuorisotyön hankeeseen rahoituksen. Koulunuorisotyöntekijä on työskennellyt koululla tammikuusta 2021 alkaen. Koulunuorisotyöntekijä on ollut läsnä lasten- ja nuorten koulupäivässä, mahdollistanut kiireettömiä kohtaamisia, keskustellut, kuunnellut, antanut tukea ja tarvittaessa ohjannut lapsia ja nuoria tuen äärelle kuten kuraattorille sekä järjestänyt toiminnallisia hetkiä ja välituntitoimintaa.

	Oppilaskunnan roolia lapsiparlamenttina kehitetään Tiedottamisen kehittäminen, yhteistyö tiedottamisessa, wilma-viestinnän kehittäminen: positiivinen kannustaminen. Ilmaisutaidon kehittäminen (perhekerho). "Koulumummu ja -pappa" -toiminta "Hammaslääkärikummi"-toiminta.		
	Lapsiperheiden avustaminen joulun alla. LC Vaala varaa 500€ jaettavaksi vähävaraisille lapsiperheille yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa joulurahaksi (ruokaa, vaatetta, "lahjoja"lapsille). Joulupuukeräys Suomen Punaisen Ristin Utajärven osasto varaa vaalalaisille lapsiperheille HYVÄN MIELEN lahjakortteja joulun alla jaettavaksi. MLL Vaalan yhdistys ry tukee vaalalaisten lasten ja nuorten harrastustoimintaa harrastusraha-tuella. Tuki on tarkoitettu kaikille lasten ja nuorten perheille harrastuksiin ja yhteiseen tekemiseen.	LC Vaala Hyvinvointiosasto SPR Utajärven osasto MLL Vaalan yhdistys ry	MLL Vaalan yhdistys ry on jakanut harrastustukea hakeneille. Tukea voi hakea edelleen.
Vaala-hengen kasvattaminen	Retkeilyä, ohjattuja toimintoja koko perheille ympäri vuoden.		Kesällä tulossa tapahtumia luonnossa.
	Erilaiset tapahtumat Kylien tapahtumat-avoimet ovet tapahtumat	Kulttuuriklubi Kyläyhdistykset	

	Luonnon ja Vaalan omintakeisuuden näkyminen kaikessa mitä teemme :)		
	Kannustetaan ja tuetaan lasten kehittyviä osallistumisen taitoja sekä osallistetaan huoltajia	varhaiskasvatus, koulut, hyvinvointiosasto, järjestöt	Kunta olemme me-hankkeen työpaja koskien Vaalan torin alueen kehittämistä koululla toukokuussa.
	Vaala-päivän kehittäminen: Kehutaan Vaalaa kilpaa-ohjelmanumeroksi Kierretään paikkakunnan Helmikohteita #HyväVaala-teema		Vaala-päivät suunniteltu toteutettavaksi Valentin Vaala elokuvafestivaalin osana

Nuoret

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Osavuosisikatsaus 1-4/21
Jokaista nuorta kannustetaan omatoimisuuteen, oman elämänsä hallintaan sekä vastuuseen valinnoistaan	Koulukopparitoimintaa jatketaan ja kehitetään. Koppari toimii aktiivisesti yhteistyössä oppilaan/opiskelijan, koulukuraattorin ja – psykologin, oppilaan perheen, opettajien ja rehtorien kanssa.	Hyvinvointipalvelu, perhe, oppilas, koulu: opettajat, kuraattori, koulupsykologi	Koulukopparitoimintaa jatkettu.
	Koulu kannustaa osaltaan jokaista lasta löytämään itsestään omat vahvuutensa. Koulu auttaa lasta yksilönä, joka otetaan huomioon kokonaisuutena. Koulu tekee monialaista yhteistyötä muiden toimijatahojen ja kotien kanssa. Koulun tehtävä on opettamisen ohella myös kasvattaa yhteistyössä kotien kanssa. Oppilas- ja opiskelijahuollon lisäämisen tarpeen tarkastelu huomioiden mm lisääntyvä lukion oppilasmäärä, kouluterveyskyselyjen tuloksia (mm lisääntynyttä	Koulu ja lukio: opettajat ja koulun muu henkilökunta, perheet, vanhemmat, hyvinvointipalvelut, seurakunta, vanhempainyhdistys, oppilaat.	Vaalan kunta on saanut koulunuorisotyön hankeeseen rahoituksen. Koulunuorisotyöntekijä on työskennellyt koululla tammikuusta 2021 alkaen. Koulunuorisotyöntekijä on ollut läsnä lasten- ja nuorten koulupäivässä, mahdollistanut kiireettömiä kohtaamisia, keskustellut, kuunnellut, antanut tukea ja tarvittaessa ohjannut lapsia ja nuoria tuen äärelle kuten kuraattorille sekä järjestänyt toiminnallisia hetkiä ja välituntitoimintaa. Tukioppilastoiminta on ollut aktiivista

yksinäisyyttä, perheiden toimeentulo-ongelmia) sekä koronaepidemian vaikutukset erityisesti jo ennestään huonommin voiviin lapsiin ja nuoriin. Uuden teknologian hyödyntämistä selvitetään mm. vanhempainiltojen striimaus / lukion mediakurssi. Nuorisoneuvosto ja oppilas- ja opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti. Nuorisoneuvostolla käytössä talousarvioon kirjattu määräraha. Hyvinvointipalvelut, neuvoston sihteerinä hyvinvointikoordinaattori. Koulujen oppilaskunnat ja vastuuopettajat Nuorisoneuvoston edustajalla on osallistumis- ja puheoikeus lautakuntien, kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston kokouksissa. Lapsiparlamenttitoimintaa kehitetään Oppilas- ja opiskelijakuntien toiminta lisää hyvinvointia ja osallisuutta. Tukioppilastoiminta on aktiivista ja sitä kehitetään jatkuvasti, koulukummit-toiminta jatkuu		koronaohjeistusten sallimissa rajoissa. Nuorisoneuvosto toimii aktiivisesti ja jäsenet osallistuvat kunnan päätöksentekaelinten kokouksiin säännöllisesti. Nuorisoneuvostolla yhteinen projekti OulujärviLeaderin nuorisoleaderin kanssa meneillään. Nuoren tuen polkua työstetään NOP verkostossa
Vaalan karhun hanke selvittää myös kyyditysasioita. Mestari-Kisälli-hanke	Vaalan Karhu	
Lisätään nuorten osallistumismahdollisuuksi a sekä itsetuntemusta ja itsetuntoa lisäävää toimintaa ja tapahtumia.	koulu hyvinvointiosasto nuorisotyö etsivä nuorisotyö	Nuorisoneuvosto on toiminut aktiivisena nuorten näkemysten välittäjänä. Palavereita esim. johtavien viranhaltijoiden kanssa pidetty, aloite tulossa

		kunnanhallituksen käsittelyyn toukokuussa. SitraLab
Hyvinvointia edistävien palveluiden hankkiminen-edistetään monipuolista harrastamista Vaala-setelin avulla esim. Moottoripajatoiminta	Hyvinvointipalvelut	Koronarajoitusten vuoksi ei ole voinut kehittää enempää
Nuorten harrastushankkeen mahdollisuuksien selvittäminen (liikunta, kulttuuri, moottorikerho, eräily). Eräkummi- ja leiritoiminnan kehittäminen. (Neittävän kyläyhdistys). Nuorten illat, lisätään tapahtumia sivukylillä. Kannustetaan vanhempia yhteisten kyytien organisoimiseen. Yhteisten kyytien mahdollistaminen sivukyliltä harrastuksiin urheiluseurojen/ kyläyhdistysten organisoitavaksi. Joustavaa koulupäivää ja koulun kerhotoimintaa kehitetään ja monipuolistetaan jatkuvasti. Koulun kerhot jokaisena koulupäivänä. Moottorikerhon suunnittelu jatkuu.	sivistysosasto, hyvinvointipalvelut Metsästysseurat, Riistanhoitoyhdistys, Vapaa-ajankalastajat, Vaalan kulttuuriklubi, 4H järjestöt	Koulun kerhot toimivat jokaisena koulupäivänä. Kerhoihin osallistumattomille on parkki-toimintaa, jossa koulunuorisotyöntekijä on mukana kolmena päivänä viikossa. Vaalan kunta on mukana harrastamisen Suomen mallin pilottivaiheessa. Hankehakemus on tehty myös ensi kaudelle. Kesälle suunnitteilla kiertäviä nuorteniltoja. Nuorten työpajalla tarjotaan eri harrastuksiin tutustumismahdollisuuksia.
Koko perheen olympialaiset 2021.		
Nuorille liikunnan harrastustilat veloitusetta ohjattuun toimintaan	Liikuntatilat, hyvinvointikoordinaattori, liikuntajärjestöt	Liikuntatilat käytettävissä maksutta.

Vanhempainyhdistyksen toiminnan kehittäminen. Vanhempainyhdistys tiedonkerääjänä esim. perhekeskustoiminnan tarve. Kunnan omistamien tilojen käytön arviointi.	Vanhempainyhdistys koulu	
Nuorisotila Ampparin aukioloaikoja lisätään mahdollisuuksien mukaan (fobiat ja torstaitupa). Fobiat perjantaisin, kolme eri ryhmää ikäkausittain jaettuna. Fobioihin tarvitaan kaksi valvojaa joka kerta 2021. Pienten fobia torstaisin. Torstaitupa Discordissa torstai-iltaisina yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille. (etsivä nuorisotyö)	Hyvinvointipalvelut 4H	Fobiat aloitettiin ensin varausperiaatteella ja heti koronatilanteen salliessa luokittaisissa ryhmissä. Torstaitupa on järjestetty Discordissa viikottain, osallistujia on joka kerta.
Hyvinvointipalvelut järjestää vuosittain nuorille tapahtumia ja retkiä. Lasketteluretki mahdollisuuksien mukaan.	Hyvinvointipalvelut Vaalan 4H Vaalan kulttuuriklubi	Lasketteluretkä ei voitu järjestää koronarajoituksista johtuen. Nuorille järjestetty toimintaa keväällä koulupäivän aikana koululle.
Varhainen apu nuorille. Etsivä nuorisotyö löytää alle 29 –vuotiaat nuoret, jotka eivät pääse koulutukseen tai löydä töitä. Nuorten seinätön työpaja auttaa opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikan löytämisessä. Ohjaamo-toiminnan suunnittelu ja aloittaminen nuorille alle 29-vuotiaille. tutustuminen Tyrnävän malliin.	Etsivä nuorisotyöntekijä Nuorten työpaja ja yksilövalmentaja TE-toimisto Oulunkaaren sosiaalihoaja Lähde-hanke Järjestöt (mm. Lions Clubin avustus) hyvinvointiosasto Oulunkaari, POPSote	Nuorten työpajalla on ollut kevään aikana 13 nuorta, heistä 9 kuntouttavassa työtoiminnassa ja 4 yksilövalmentajan asiakkaina. 2 nuorta on siirtynyt opintoihin. Koronan takia Tyrnävän ohjaamon malliin tutustuttiin etänä. Etsivä nuorisotyöntekijä on tavoittanut, ohjannut ja tukenut nuoria koronan takia osin etänä.

Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. Tehdään yhteistyötä NikotiiniPakka – hankkeessa. Tunnistetaan päihteiden ongelmakäyttö sekä rahapeliriippuvuus sekä myös kouluhaluttomuutta, syrjäytymistä lisäävä digipeliriippuvuus. Osaamisen lisääminen: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten lasten, nuorten ja perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri -Päihteistä puhuminen vanhempainilloissa Juteltasko-päihdetunnit sekä vanhempainilta 4-5-luokalle keväällä 2021. (hyvinvointisuunnittelija ja kuraattori) Kouluun on koulutettu Ehyt ry:n oppien mukaiset Nuuska-agentit. Toimintaa	Hyvinvointiosasto Koulu Kunnan omat asiantuntijat, kuten koulupsykologi, kuraattori, etsivä nuorisotyöntekijä Ulkopuoliset luennoitsijat Kaupat Oulunkaari, POPSote	Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin Tipaton tammikuu- teemalla. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuolikoulutus. Juteltasko-tunnit siirrettiin koronan takia syksylle 2021. Uudet Nuuska-agentit aloittivat keväällä ja vetivät jo nikotiini-infon 5.-luokkalaisille. Päihdepäivien 2021 ohjelman muututtua, Nuuska-agenttien osuus jäikin pois. NikotiiniPakka-hankkeelle haetaan uudestaan rahoitusta, Vaala mukana hankkeessa. Vaalan nuuska-agenttitoimintaa esitelty THL:n toimesta Päihdepäivillä. Koulunuorisotyöntekijä on pitänyt koululla tunteja ja tietoiskuja päihteisiin liittyen.
--	--	---

jatketaan 2021. Koulutetaan uudet nuuska-agentit keväällä 2021. Nuuska-agentit (nykyiset) menevät esittämään toimintaansa 2021 toukokuussa Helsinkiin valtakunnallisille Päihdepäiville. PAKKA-toimintamallin (alaikäisille alkoholin ja tupakan välittämisen ehkäisy) käynnistäminen Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu (lapset ja nuoret kohdistuen vanhempiin) -Selvänä kesään-kampanja -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -Energiajuomiin ja alkoholittomaan siideriin liittyvä kampanja; ei myyntiä alle 15-vuotiaille. Matalan kynnyksen päihdepalvelut ovat saatavissa ja palveluiden ohjaus toimii. Palvelut näkyviksi. Luodaan matalan kynnyksen monialainen työryhmä, jonka avulla pystytään auttamaan ko. ongelmista kärsiviä (vrt. varhaiskasvatuksen LATU-ryhmä). Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä.		Nuorisotyön kyläpartiointi.
--	--	--------------------------------------

	Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä. Erilaisten ehkäisevän päihdetyön työvälineiden käyttöönotto. Kampanja alkoholin, huumeiden välittämisestä ja myynnistä alaikäisille. + EHYT ry Nuorisotyössä, koululla ja koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti.		
	Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jotta varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstöllä on hyvät valmiudet tunnistaa ja auttaa perheväkivallasta kärsiviä lapsia ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamisesta. -kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.	Hyvinvointiosasto Koulu Kunnan omat asiantuntijat, kuten koulupsykologi, kuraattori, etsivä nuorisotyöntekijä Ulkopuoliset luennoitsijat Kaupat Oulunkaari, POPSote	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan ko asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
Nuoret kesätöihin	kesäsetelityöllistäminen	hyvinvointipalvelut Vaalan 4H Kunnan eri hallintokunnat Yritykset ja järjestöt	Kesätyöpaikkojen ja työllistettyjen määrät

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Osavuosikatsaus 1-4/21
Työttömyyden ehkäisy ja työttömyyskierteen katkaisu	Ohjaamo-toiminnan käynnistämisen mahdollisuuksien selvittäminen: palveluohjauksen kehittäminen. kaikkien työikäisten Ohjaamo-toiminnan selvittäminen?	Hyvinvointipalvelut työllistämistiimi Oulunkaari, POPSote	Ohjaamotoimintaa on selvitetty ja kartoitetaan mikä taho alkaa sitä toteuttamaan.
	Kyläyhdistykset työllistäjinä. Kyläyhdistystoimijoiden kouluttaminen ohjaajiksi - selvitetään. Kyläyhdistysten yhteisen työvoimapoliittisen hankkeen mahdollisuuksien selvittäminen	Kyläkierrokset kyläyhdistysten ja yritysten yhteistyö	Kyläyhdistyksiä on tullut työllistämistoimintaan kaksi lisää eli Pelson kyläyhdistys ja Vaalan Toiminta-apu. Neittävän kyläyhdistys jatkaa toimintaa entiseen tapaan.
	Oppisopimuskoulutuksen edistäminen. Palkkatuki. Työkokeilu. Koulutukseen ohjaus. VERTY -hankkeen toimenpiteet Lähde -hankkeen toimenpiteet	Hyvinvointiosasto ja hallinto- osasto, VERTY- hanke, Lähde- hanke, hyvinvointipalvelut ja kansalaisopisto	Hankeraportit. Verty-hanke tukee toiminnallaan työttömien hyvinvointia sekä parantaa heidän työ- ja toimintakykyään. Palaute Vertyn toiminnasta on ollut myönteistä. Oppisopimuskoulutusta on lisätty (3 henkilöä) vuoden alusta. Palkkatukityöllistäminen jatkunut kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa sekä yhdistysten kanssa. Työkokeiluja muutaman yrityksen kanssa ollut.
	Avoimet työpaikat ja työnhakijat kohtaavat. Yritysten ja kunnan välinen yhteistyö. Työtä hyvässä seurassa – PoPLi:n hanke VERTY -hanke		Avoimet työpaikat ja työttömät ei kohtaa. Ammatillinen koulutus puuttuu siihen työtehtävään mikä avoinna tai sitä ei ole ollenkaan tai koulutus on vanhentunut. Osatyökykyisten määrä on lisääntynyt. Yritysten ja

			kunnan yhteistyö on vähäinen.
	Mestari-kisälli –mallin käyttöön ottaminen	Kunnan työllisyystiimi kyläyhdistykset	Mestari - kisälli - mallia ei ole käytetty.
Työttömän hyvinvoinnin lisääminen ja työllisyysmahdollisuuksien parantaminen	Kuntouttava työtoiminta. Yksilövalmennus. Työvalmennuksen (nuoret, aikuiset) kehittäminen. Verty-hankkeen tavoitteiden eteenpäin vieminen.	Työkykyä ja hyvinvointia luonnosta –hanke (2017-2020) Yksilövalmentajan ja sosiaalihoajaan yhteistyön tiivistäminen Hyvinvointipalvelut ja kansalaisopisto (liikunta ja kulttuuri) Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Verty-hankkeen henkilöstö ja kehittäjäasiakkait	Kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty Valmennuspaja Lokissa. Yksilövalmentajan / työvalmentajan ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan sekä sosiaalihoajaan yhteistyö on tiivistä. Verty-hanke on toteuttanut hankesuunnitelman mukaista toimintaa, mm. kehittäjäasiakasvalmennuksen kävi keväällä 6 hankkeen asiakasta. Valmennus järjestettiin yhdessä POSKE:n kanssa.
	Osallisuuden vahvistaminen: · Tiedottaminen eri osallisuuden mahdollisuuksista · Meidän Vaala-tilaisuudet · Työikäiset verkoston toiminta Kunta olemme me - hankeyhteistyö Maaseudun Sivistysliiton kanssa: hankkeen toimenpiteet suunnitellaan 2021 hankerahoituksen varmistuttua		Työikäisten verkosto on kevään aikana työstänyt vaalalaisen työikäisen tuen polkua. Tuen polku huomioi myös työikäisen perheen. Tuen polku tekee näkyväksi kunnan, Oulunkaaren, yhdistysten, seurakunnan ja mahdollisten muiden toimijoiden toimintoja ja palveluita
	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusten jatkaminen.	Oulunkaaren kuntyhtymä	Pitkäaikaistyöttömyyden terveystarkastukset jatkuvat normaalisti.

	Psykiatrisen sairaanhoitajan palveluiden näkyväksitekeminen TYP -toiminta Vertaistervarit - hankeyhteistyö yhdistysten toimijoiden elintapaohjausneuvonnan kehittämiseksi		Psykiatrisen sairaanhoitajien palvelut ovat toimineen hyvin. TYP-toiminta jatkuu suunnitelmien mukaan.
Yrittäjyyden edistäminen ja olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen	Kohtaamispaikkatoiminnan selvittäminen -Kahvilakulttuurin edistäminen		
	Yrittäjien välisen yhteistyön kehittäminen. Geopark-yritysyhteistyön kehittäminen: - matkailukehittämissuunnitelman toteuttaminen - GEOPARK –kurssi kansalaisopistoon Kotiseututuntemuksen lisääminen. Retkeilypaikat merkitty.	Elinkeinopalvelut Hyvinvointiosasto Säräisniemen museo- ja kotiseutuyhdistys	
	Kunnan strategian mukaisesti		
Päihteiden käytön vähentäminen	Ohjaamopalveluiden selvittäminen	Oulunkaari Hallinto-osasto Hyvinvointiosasto	
	Kuntalaisten kutsuminen mukaan harrastuksiin. - uusille kuntalaisille tervetulokirje	Järjestöt, yksityiset henkilöt, vapaa-ajan asukkaat, kulttuurikummit- ja liikuntakaveritoiminta Hyvinvointipalvelut	Kesälle tulossa tutustumispäiviä eri lajeihin, joita Vaalassa mahdollista harrastaa.
	Päihteiden ongelmakäytön varhainen tunnistaminen ja siihen puuttuminen.	Neuvola, varhaiskasvatus (Lapset puheeksi-menetelmä), koulu,	

	osiaalityö. Tiivis yhteistyö.	
Matalan kynnyksen päihdepalvelut ovat saatavissa ja palveluiden ohjaus toimii. Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. OSAAMISEN LISÄÄMINEN: -koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä työikäisten kanssa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, sekä työnantajille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. -tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT- viikkoon vko 45 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -alaikäisille alkoholin ja nikotiintuotteiden välittämisestä kampanjointi!	Vaalan kunta, hyvinvointiosasto, Oulunkaari, POPSote	Oulunkaaren päihdetyöntekijä aloitti toukokuussa 2021. Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin Tipaton tammikuu- teemalla. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuoli-koulutus. Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriinhin, joissa suunnitellaan lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyyn liittyviä asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.

	Koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä. Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä. Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen ammattilaisten kouluttamisella: lisätään valmiuksia tunnistaa ja auttaa. Tehdään näkyväksi auttamis- ja tukimuotoja.		
Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjinä	Erätoiminnan, harrastustoiminna ja luontomahdollisuuksien hyödyntämisen kehittäminen, ammuntaharrastuksen kehittäminen. Moottorikelkkareitit kuntoon! Harrastusmahdollisuuksien kartoittaminen ja näkyväksi tekeminen kunnan uusiutuville nettisivuille. Avoimet ovet Alatalolle: kannustetaan järjestämään avoimien ovien päivä harrastusmahdollisuuksia tarjoaville tahoille Erityisryhmien huomioiminen harrastustoiminnoissa. Kirjaston harrastusmahdollisuuksien näkyville tekeminen: urheiluvälinelainausta, olokolo, näyttelyt, työpajat	Oulujokivarren ampujat, metsästysseurat Vaalan kulttuuriklubi Vaalan kehitysvammaisten tuki ry	Kirjastolle hankittu uusia liikuntavälineitä lainattavaksi.

	Kansalaisopiston kurssitarjonnan pitäminen monipuolisena myös sivukylillä.	Kunta, Kansalaisopisto	
	Whatsapp-ryhmien perustaminen: kimppakyytien organisointi harrastuksiin pääsemiseksi.	Kyläyhdistykset ja urheiluseurat	

Senioriväestö

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Osavuosikatsaus 1-4/21
Voimavarana varhaisseniorit	Senioreiden jumpparyhmät, uintiretket ja kuntosalipalvelut. Voimaa vanhuuteen toiminnot Säräisniemellä jumppa tiistaisin. Selvitetään mahdollisuutta järjestää alakoululaisten kerho, jossa Seniorikammarin lukuhetkiä kokeiltaisiin. Seurakunnan hartaushetki välitetään AC-laitteilla ikäihmisille. Uintitekniikan opetus, selvitetään mahdollisuutta?! Aktiivinen eläkeläis- ja erityisjärjestöjen toiminta.	Hyvinvointikoordinaattori, Rokuan kylpylä, Vaalan fysioterapia, Yhdistykset	Seniorien kuntosalivuoroa toteutettu koronarajoitusten puitteissa ennakoilmoittautumisella. Uintiretkiä ei ole koronasta johtuen voitu järjestää. Maaliskuussa pidettiin voimaa vanhuuteen työryhmän suunnittelupalaveri, jonka aikana idoituja tapahtumia ja tempauksia on alettu jo toteuttamaan. Hankittu kirjastolle kaksi voimareppua, joita järjestöt voivat lainata omiin liikuntatapahtumiinsa.
Terve ja hyvinvoiva vanhusväestö	Mahdollisuus terveelliseen ruokailuun edullisesti oppilasravintola Sapuskassa. Tehostetaan tämän mahdollisuuden tiedottamista! Kotipalvelun ateriat suositusten mukaiset	Ruokapalvelut, järjestöt	Ruokailu ei ole ollut mahdollista koronan vuoksi

	Ylijäämäruoan jakelumahdollisuus selvitetään.		
	Kultaisen iän kotikäynnit Kahvikaveri ja kahvikamari -toiminta Koulutuksiin osallistuminen yhdessä-koordinointi FB-sivuston kautta Liikuntaa yhdessä, tiedottaminen seuratoimintapalstalla, infotv:t, FB-sivut ja ryhmät Mökkiläisten huomioiminen tiedottamisessa esteettömät nettisivut, tapahtumakalenterin helppokäyttöisyys Seurakunnan kahvikamari, kotikäynnit ja syntymäpäiväjuhlat ikäihmisille Järjestöjen ja yritysten esittelypäivä senioreille	Järjestöt (kartoitetaan järjestöt, jotka sitoutuvat) yhteistyössä kunnan ja vanhuspalvelujen kanssa Seurakunta	Koronan vuoksi kahvikamari ehti toimia touko-kesäkuussa kaksi kertaa. Kotikäyntejä tehtiin. Syntymäpäiväjuhlat ovat loppuvuonna.
	Kulttuuritapahtumat ja retket Seurakunnan retket, leiri/ konsertit/ laulajaiset Kuorojen kevätlaulajaiset Seurakunnan kerhot kuntakeskuksessa, Pelsolla sekä Manamansalossa Pyritään aktiiviseen tiedottamiseen kaikista tapahtumista!	Hyvinvointipalvelut ja järjestöt seurakunta, kansalaisopisto	Koronan vuoksi seurakuntakerhoa ei pidetty kuin toukokuussa Vaalassa. Retki on tarkoitus tehdä syksyllä.
	Veteraanien yhteiset kahvitukset kerran kuukaudessa (myös avustajat kutsuttuja) ja tervehdyskäynnit veteraanien luona.	Lions Club Vaala Vaalán rintamaveteraanit	

Yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston sekä muiden järjestöjen kanssa selvitetään eri luontoreittien ja julkisten kohteiden estettämyysasiat. Toimenpiteet estettämyyden edistämiseksi suunnitellaan. Penkit kylänraitille Selvitellään kauppojen kanssa rollaattorilla tai pyörätuolilla liikkuvien ikäihmisten kauppa-asioinnin helpottamista. Onko esimerkiksi seniorikärryjen hankkiminen mahdollista?	kunta, järjestöt, yritykset Kotiapua sivukylille: kylätalkkaritoiminnan selvittäminen Hyvinvointipalvelut, työllisyyspalvelut, Neittävän kyläyhdistys	
Löytävän seniorityön suunnittelun käynnistäminen sekä toimintojen toteuttaminen	Hyvinvointiosasto	Ikäihmisten verkoston kanssa aloitettu löytävän seniorityön suunnitteleminen. Hyvinvointisuunnittelija ja srk diakoni osallistuvat Valli.fi:n Etsivän vanhustyön verkostokeskuksen mentoriohjelmaan (vuoden 2021 ajan), jossa kehitetään omaa mallia asiantuntijoiden ohjauksessa. Jatkossa löytävää seniorityötä on kehittämässä myös vanhus- ja vammaisneuvosto. Kevään aikana toimi kaksi puhelinrinkiä, joista saatu palaute oli sekä ohjaajilta että osallistujilta positiivista. vuodenvaihteessa tehtyä toimijakartoitusta hyödyntäen on hyvinvointisuunnittelija ollut senioreiden tavoitettavissa puhelimitse arkipäivisin ja voinut välittää heille tarvittaessa apua/tukea kotona asumisen mahdollistamiseksi.

	Kohtaamispaikkatoiminnan mahdollisuuksien selvittäminen kaikenikäisille	Hyvinvointipalvelut, tekninen osasto, yhdistykset	Teamsissa tapahtuvaa kohtaamispaikkatoimintakokeilua "Ikäihmisten viikon hetki" senioreille aloitettiin huhtikuussa 2021 seurakunnan diakoniatyön kanssa.
	Kotiapua sivukylille: kylätalkkaritoiminnan selvittäminen. Otakantaa.fi kyselyssä esiinnousseiden ikäihmisten kotona pärjäämisen tuen ja kodin ylläpitotöiden järjestämisen selvittäminen		Vuonna 2016 toteutettu toimijakartoitus uusittiin 2021 tammikuussa
	Voimaa vanhuuteen mentorointiohjelma. Pyritään edistämään ikäihmisten yli 75-vuotiaiden kotona asumista erilaisin liikunnallisin koulutuksin ja menetelmin.	Hyvinvointipalvelut, Voimaa vanhuuteen sopimuskumppanit	Voimaa vanhuuteen ohjelman puitteissa toteutettu mm. jumppaohjeiden kotiin jakaminen kotihoidon kautta, maksuton kuntosalivuoro senioreille sekä omatoiminen luontoliikuntapolku.
	Ilmaiset salivuorot ohjattuun liikuntaan eläkeikäisille.	Kunnanhallituksen päätös Kunnan liikuntatilat (urheilutalo, koulu, Ampperi)	Maksuttomat vuorot käytössä.
	Tehdään näkyviksi erilaiset harrastusmahdollisuudet.	Kansalaisopisto, hyvinvointipalvelut, järjestöt	Nettisivujen kehittämistyön yhteydessä pyritään tekemään erilaiset harrastusmahdollisuudet näkyviksi.
Vanhuksille tilanteeseen sopiva hoiva ja hoito	Seurakunnan hartaushetket laitoksissa.	seurakunta	Hartaushetkiä laitoksissa pidettiin rajoitusten salliessa vierailut.
	Hyödynnetään teknologiaa osana turvallista kotona asumista. Seurataan ja arvioidaan aktiivisesti uusia teknologisia mahdollisuuksia. Videovälitteinen kotihoito vakiintuu ja toiminta laajenee.	Oulunkaari	

	Asumisyksiköt ovat toiminnallisia ja yhteisöllisiä koteja. Ikäihmisiä tiedotetaan kodin muutostöiden mahdollisuuksista sekä muista ikäihmisille kuuluvista etuuksista. Selvitetään millaisia mahdollisuuksia on saada tukea liikkumiseen – esimerkiksi kolmipyörä?		somessa on tiedotettu senioreille (tai heidän omaisilleen), miten voi hakea korjausneuvontaa.
	Palvelutarpeenarvointi lain edellyttämällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus toteutuu. Palvelut tuotetaan ensisijaisesti kotiin.	Oulunkaari	
	Ikäihmiset tarvitsevat lisätietoa turvapuhelimen toiminnan periaatteista	Oulunkaari	
Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö	Kyläyöntekijän palvelujen laajentaminen koko kunnan alueelle. Selvitetään kyläyhdistysten mahdollisuutta koordinoida toimintaa.	Kyläyhdistykset, kunnan johtoryhmä ja hyvinvointijohtaja kuntouttava työtoiminta	
	Paloturvallisuus Käynnistetään turvallisuussuunnitelman laatiminen ja liittäminen osaksi hyvinvointisuunnitelmaa.	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Kainuun pelastuslaitos, SPEK kyläyhdistykset	
	Vanhusten liikenneturvallisuus: liikenneluotsi toiminnan edistäminen Pyöräilykypärä- ja heijastinkampanja	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Oulun poliisi	Pyöräilyyn ja kypärän käyttöön suunnattu kampanja toteutettu.

	Varhaiskasvatukset IP-kerhotoiminnan ja ikäihmisten kerhotoiminnan yhteiset hetket/ toiminnan yhdistäminen.	Hyvinvointiosasto ja varhaiskasvatus	
	Toimintaohjeet huijareiden varalle.	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Oulun poliisi	Jaettu säännöllisesti somessa tietoa mm. Mummonmarkan vartijat-hankkeelta. Mummonmarkan vartijat on Turvallisen vanhuuden puolesta - Suvanto ry:n hanke, jolla pyritään lisäämään ikäihmisten tietoisuutta taloudellisesta kaltoinkohtelusta, petoksista ja huijauksista sekä niiltä suojautumisesta. Hanke toimii valtakunnallisesti vuosina 2018-2021 rahoittajanaan STEA.
	Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jonka tavoitteena, että ikäihmisten kanssa toimivilla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla valmiudet tunnistaa väkivaltaa kohdanneet ikä-ihmiset, perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamiseen ja auttamiseen. -kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.	Oulunkaari, POPSote, hyvinvointiosasto	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyyn liittyviä asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
Vanhuksille mielekäs elämä kotona	Ruokapalvelut kotihoidon tukipalveluna niitä tarvitseville.	Kunta, Oulunkaari	

	Päivätoiminta on suunnitelmallista ja kuntouttavaa. Päivätoimintaa toteutetaan kokopäiväisesti yhtenä päivänä viikossa.		
	Digitaaliset palvelut osaksi vanhusten mielekästä elämää kotona. Selvitetään miten saadaan nuoret mukaan auttamaan ikäihmisiä digitaalisten palveluiden oppimisessa	Kunta, Oulunkaari, järjestöt	
	Omaishoito toteutuu optimaalisesti tukien kotona asumista. Omaishoitajien jaksamista tuetaan. Organisoidaan ja tiedotetaan omaishoitajien vapaa – mahdollisuuksista. Selvitellään omaishoitajien muuta jaksamisen tukea. Yhdistykset kokoavat omaishoitoon ja muihin ikäihmisten asioihin liittyviä epäkohtia - yhteistyössä kunnan ja Oulunkaaren kanssa järjestetään tilaisuus, jossa näihin kysymyksiin vastataan. Omaishoitajien hyvinvointikäynnit toteutetaan suunnitellusti niitä haluaville. Seurakunnan omaishoitajien kerho, kirkkopyhät	Oulunkaari, kunta, järjestöt Vaalan seurakunta	Omaishoitajien kerho ei kokoontunut keväällä. Kirkkopyhä on tarkoitus pitää syksyllä.
	Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus toteutuu ja vanhuspalvelulain 14 § mukaisesti palvelut tulee tuottaa ensisijaisesti	Oulunkaari, omaiset, sosiaali- ja terveyspalvelut, vapaaehtoistyö (yksityiset ja järjestöt)	

	kotiin ja arkiympäristöön yhteistyössä verkoston kanssa.		
	Senioripisteestä toiminnasta tiedotetaan riittävästi ja toimintaa kehitetään.	Oulunkaari	
Teknologian ja sähköisen maailman tuominen lähelle ikäihmistä	Matalan kynnyksen koulutukset senioreille. Digikummitoiminnan näkyväksi tekeminen Digitaaliset palvelut osaksi vanhusten mielekästä elämää kotona.	Kansalaisopisto, kirjasto Oulunkaari, kunta, järjestöt	
	Yhteispalvelupiste toimii kunnantalolla ja sieltä saa apua ja ohjausta palveluihin. KELAN lomakkeiden täyttöavun organisoinnin selvittäminen	Kunnan keskushallinto, sopimuskumppanit yhteispalvelussa Hyvinvointipalvelut	
	Kirjasto on yhä enemmän kansalaisten tietopiste, josta saa käytännön apua teknologian käyttöön.	Kirjasto	Kirjaston toimintaan on vaikuttanut merkittävästi remontti ja koronarajoitukset
	Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. OSAAMISEN LISÄÄMINEN: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten seniori-ikäisten parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja rahapelipelaamiseen liittyvät riskit ja haitat ja	hyvinvointiosasto, hyvinvointisuunnittelija, oulunkaari	Oulunkaaren päihdetyöntekijä aloitti toukokuussa 2021. Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin Tipaton tammikuu- teemalla. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuoli-koulutus.

	osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. :tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri -Päihdeistä puhuminen eri tilaisuuksissa , infoiskut Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT- viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapsenlapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä. Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä.		
--	--	--	--